

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Mars 1875, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, om förklaring af hvad vid markegångstaxornas tillämpning rätteligen må med ordet "afradsgild" förstås samt med förslag till åtskilliga iakttagelser i afseende å markegångssättningen.

(I. A.)

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 98) har Herr *Ola Andersson*, under anmärkande deraf att då under olika år skörden till sin beskaffenhet olika utfaller, sådant borde vid markegångssättningen komma i betraktande, föreslagit,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af en författning, deri skulle bestämmas:

dels att ordet afradsgild må så förstås, att dermed afsågos den inom hvart markegångsdistrikt för årets skörd gällande medelvigtt å de i markegångstaxan upptagna olika sädesslag,

dels att vid de priskuranter som af magistraterna och socknarnes ombud under Oktober månad upprättas, vigten å sädesslagen först måtte bestämmas och derefter priset, hvarefter i Landskontoret skulle upprättas sammandrag, utvisande så väl medelvigten som medelpriset,

dels att deputerade vid bestämmande af markegångstaxorna, först skola afgöra den vigtt, som för året bör anses utgöra den verkliga medelvigten och derefter bestämma priset,

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 4 Saml. 1 Afd. 18 Häft.

samt dels att de pris, som af städernas magistrater och de i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 föreskrifna nämnder skola uppgifvas varit gångbara under det ena årets tre sista och det andra årets tre första månader, skola åsättas efter den vid markegångssättningen för grödan redan bestämda eller fastställda vigt å de olika sädesslagen.

Ett förslag i samma syftning var under Riksdagen 1834—35 föremål för Riksdagens pröfning, då Kongl. Maj:t i proposition N:o 48 föreslagit bland annat, att vid de årliga markegångssättningarna måtte, till rättelse för räntegifvare och räntetagare, bestämmas minimivigten å hvarje spanmålsort, samt tillika i markegångs-taxan utmärkas sädens öfriga beskaffenhet efter de allmänna bedömanden, som legat till grund vid prisens bestämmande.

Öfver detta förslag utlät sig dåvarande Stats-Utskott, att ehuru ett sådant bestämmande skulle vara en tillförlitlig och godtyckligheten undanröjdande grund för bedömandet af levererad spanmåls afradsgilda beskaffenhet, så mötte likväl, å andra sidan, åtskilliga stora olägenheter vid dess tillämpande, enär dels olika årsväxt ofta medför, äfven för hvarandra närmast angränsande hemman, betydlig olikhet uti vigten af den spanmål samma skörd lemna de särskilda räntegifvarne, hvarigenom bestämmandet af en viss minimivigt skulle medföra betydlig olikhet uti desse räntegifvares åligganden i förhållande till medlen att deras åligganden fullgöra, dels bestämmandet af olika minimivigt för olika distrikt skulle medföra en dittills ej erfaren ojemnhet i sådana de skattdragandes åligganden, som af ålder vore bestämda i tunntal af lika slags spanmål, och hvilka äfven dittills ansetts böra för hvar och en vara lika, i förhållande till hvarje hemmans skattläggning, dels ock den skattdragande allmogen, som vid leverering af spanmålsräntor blott behöft fästa afseende på, att säden vore strid och ren samt målet fullt, omständigheter, hvilka det låge inom gränsen för hvars och ens enklaste förmåga att på sin loge tillförlitligt utröna, skulle nödsakas att, med tidspillan och kostnad, ofta måhända på aflägsset ställe, söka utväg att genom uppvägning af den till leverering ämnade spanmål få utrönt, huruvida den vore afradsgild eller icke. På dessa grunder ansåg sig Utskottet böra afstyrka förslaget, och blef denna Utskottets hemställan väl af Ridderskapet och Adeln afslagen, men af de öfriga Stånden bifallen, hvarefter frågan förföll.

De skäl, som, på sätt nu är omförmäldt, mot antagande af en viss minsta vigt för afradsgild spanmål år 1834 androgos, hafva synts Utskottet tillämpliga äfven i fråga om att, som motionären nu föreslagit, bestämma en viss medelvigt å säd, derest den skall för afradsgild anses. En slik bestämmelse, hvars införande dessutom, vid det förhållande att utgörande af räntor i spanmål hädanefter torde komma att höra till undantagen, men lösen medelst penningar deremot blifva regel, ej synes vara af något synnerligt behof påkalladt, skulle till och med efter Utskottets åsigt för en del ränte-

gifvare med hemman af svagare jordmän snarare medföra svårigheter än nytta, då den måhända satte dem ur stånd att med hemmanens egen afkastning fullgöra sin betalningsskyldighet, hvadan Utskottet funnit sig böra hemställa,

att Herr Ola Anderssons motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 Mars 1875.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

Reservation:

af Herr *Ola Bosson Olsson.*
